30e. JAARGANG. CURAÇAO DEN 24en. JULI 1886. No 134

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, en Aruba per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0,25.
Prijs der Advertentiën van 1 tot 7 regels fl. 0,50, voor elken regel meer fl. 0,07½.

BUREAU VAN DIT BLAD
OP CURAÇAO,
PLEIN VAN PIETERMAAI. No 129.

De Agentuur
ten huize van de Heeren
JAN ELLIS, *Curaçao*, — Otrabanda.
JUAN CAPRILES, *Aruba*. — Playa.
JOSÉ A. ROSA HERRERA, *Bonaire* — Playa.

E Coerant aki ta sali toer Dia Sabra.
Su prijs di Abonnement ta fl. 2.— pa tres luna, pagar padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl 10,— pa anja.
Un number so fl. 0,25.
Un annucio di 1 te 7 regel, fl 0,50, cada regel mas fl. 0,07½.

SCHEEPSTIJDINGEN.

aankomst alhier:

29 Juli	*Maracaibo*	van	Maracaibo.
29 „	*Valencia*	„	New-York
31 „	*Harrison*	„	Liverpool

CALENDARIO.

Juli.

25 DOMINGO VI	despues di Pentec.
26 LUNA.	*Sa. Ana, mama di Nuestra Sra.*
27 MARTES.	S. Marcelino, c.
28 RAZON	Stos. Nazario i Victor, mm.
29 HUEBES.	Sta. Marta, v.
30 VIERNES.	Stos. Abdon i Senen, mm
31 DOMINGO.	S. Ignacio di Loyola, c.

STAND DER MAAN.

N. M. 31 Juli 12 ure 50 m. A. M.

Opkomst der Zon:
31 Juli 5 ure 41 min.
Ondergang der Zon:
31 Juli 6 ure 19 min.

SCHEEPSTIJDINGEN.

vertrek van hier:

30 Juli	*Caracas*	naar	New-York
1 Aug.	*Maracaibo*	„	Maracaibo
11 „	*Valencia*	„	New-York

NEDERLAND.

III.

De uitslag der verkiezingen voor de Tweede Kamer is, dat deze thans bestaat uit 17 katholieken, 16 anti-revolutionairen, 1 conservatief en 46 liberalen.

Na afloop der herstemmingen, berekent men, zal de Kamer zijn samengesteld uit 39 *anti-liberalen* en 47 *liberalen.* "Ik had dien slag gevreesd, sinds lang hem aan zien snellen", heeft wel menigeen bij zich zelven gedacht, die den loop der jongste gebeurtenissen in het Moederland met oordeel volgde. Wij herinneren ons nog, hoe een Katholiek dagblad aldaar, reeds maanden geleden, niet zonder bezorgdheid de verkiezingen van Juni tegemoet zag om reden van den strijd, die tusschen geloof en ongeloof in den boezem van het protestantsche kerkgenootschap zoo hevig woedde. En werkelijk gelijkt de strijd aan de stembus meer een godsdienst- dan een politieke strijd. Niet dat de liberalen er een godsdienst op na houden: dit is een weelde die zij gaarne, of zelfs nog niet eens gaarne, aan anderen laten; want zij hebben in vroegere dagen zonneklaar getoond dat zij met wortel en al den godsdienst willen bannen uit alle instellingen waarvan zich hun „staatsalmacht" heeft meester gemaakt. De liberalen hebben geen vlag, hebben geen wapenspreuk noch strijdleus. Zij zijn tegen al wat geloof is, tegen allen die geloof hebben. Hun kracht ligt niet in hun beginsel; en toch was aan hen de zegepraal. Zij zegevierden, doordien zij de overmacht hunner tegenstrevers wisten te breken, gelijk hun verweten wordt, door "leugen en laster, verdachtmaking en ophitserij, boerenbedrog en dwang." Zulke middelen wettigen noch heiligen zeker het doel. Toch hebben de hoofdorganen van het liberalisme er ruim gebruik van gemaakt en uitnemend baat bij gevonden.

"Handig hebben zij weten gebruik te maken van het wapen, dat de anti-revolutionairen hen door de Amsterdamsche kerkberoerte hadden aan de hand gedaan. De paneelzagerij in de Nieuwe Kerk heeft opgeld gedaan. Om dominee Kuyper en zijn aanhang werden al de anti-revolutionairen voor revolutionairen uitgemaakt, en onder de benaming van Kerkelijke partij werden al de anti-liberalen — katholieken zoowel als protestanten — verantwoordelijk gesteld voor het Amsterdamsche kerkkrakeel, waarover terecht zoovele gemoedelijke protestanten het hoofd schudden. Zullen zulke dwepers, dergelijke kerkbestormers het heft van den staat inhanden krijgen? heette het. Zullen dominee en pastoor het land regeeren? werd er geschreeuwd. Zal het Calvinisme dat Servet op den brandstapel bracht, in vereeniging met het "Pauselijk Rome dat onder lofzang en gebed de protestanten vermoord heeft" ons vrije Nederlanders onder zijn juk doen bukken? werd er met vaderlandsche pathos uitgegalmd. Zullen de kerkelijken "meester worden van den Staat? luidde altijd de slotsom....Zulks heeft diegenen, die niet voor bijzonder kerksch willen doorgaan, opgezet en opgezweept....De papenhaat vooral, door het vrijzinnige, verdraagzame liberalisme aangeblazen en aangevuurd, heeft bij deze verkiezingen een groote rol gespeeld!"

(*Huisgezin.*)

De liberalen juichen, natuurlijk, over een triomf, die hun de meerderheid weder in de Kamer voor eenigen tijd verzekerd heeft. Echter waren zij zelf niet weinig over dien uitslag verrast. De *N. R. Ct.* erkent: "Dat de stembus ons een groote meerderheid zou geven, heeft niemand kunnen verwachten, want *elke verkiezing bracht ons meer achteruit, totdat de partijen in stemmen en cijfer gelijk stonden.*" Maar ondanks hun tegenwoordige meerderheid in de Kamer zullen de liberalen wel moeilijk kunnen voorgeven, dat zij ook in den Lande de meerderheid uitmaken. De *Standaard* bewijst overtuigend, dat de meerderheid des volks niet liberaal-gezind is; zulks blijkt uit den uitslag der verkiezingen voor de Tweede Kamer sedert 1871. In dat tijdsverloop stonden aan de stembus liberalen en anti-liberalen steeds tegenover elkaar; en terwijl eerstgenoemden voortdurend het overwicht in de Volksvertegenwoordiging behielden, dank zij hun onrechtvaardige verdeeling der Kies-districten, bleef toch het verschil der aan beide zijden uitgebrachte stemmen steeds klimmen en klonk de veroordeeling van het liberalisme door de natie steeds luider. Tabellarisch kwam de zaak aldus te staan: Van de kiezers stemden:

	Liberaal.	Anti-liberaal.	Verschil.
1871	26.000	32.000	6.000
1873	27.000	35.000	8.000
1875	31.000	38.000	7.000
1877	22.000	30.000	8.000
1879	28.000	38.000	10.000
1881	28.000	38.000	10.000
1883	32.000	43.000	11.000
1884	41.000	49.000	8.000

En dat ondanks den ontzaglijken invloed van de officiëele wereld, die zoo goed als geheel het liberalisme in de hand werkt, en ondanks den steun der liberale pers, die onmiskenbaar over een macht beschikt, waartegen de anti-liberale op verre na niet is opgewassen.

Ook bij verkiezingen van Juni ll. pleitte de statistiek tegen de rechtmatigheid van een liberale meerderheid in onze Staten-Generaal. In het geheel zijn uitgebracht 100.340 stemmen, waarvan 47.370 op de *liberale* en 52.970 op de *anti-liberale* candidaten. De onbillijkheid van zulk een kiesstelsel valt onmiddelijk iedereen in het oog; vooral is het des te onrechtvaardiger, omdat gewoonlijk slechts eenige tientallen stemmen over het lot van den Candidaat beslissen moeten: wat dan, indien *duizenden* stemmen wegens onze liberale(!) indeeling der kiesdistricten geheel machteloos worden gemaakt. Wat hiertegen te doen? Een beroep op de liberaliteit van onze liberale Kamer-meerderheid en het voorstel tot een billijke regeling van ons Verkiezings-systeem moge een dwaasheid wezen; toch konden de Nederlandsche *liberalen* zich wel eens spiegelen aan de liberaliteit hunner *clericale* zuidelijke naburen, de Belgen. Wij lezen in een particuliere correspondentie uit Brussel, opgenomen in het *Huisgezin.*

"Onze liberale bladen, die meenden dat het katholieke gouvernement al dadelijk zou beginnen met partijwetten te maken die de minderheid moesten onderdrukken en verpletteren, kunnen thans gerust zijn.

"Immers de nieuw aangekondigde wetsvoorstellen aan de aanstaande Kamerzitting getuigen van geen partijhaat, maar wel van het tegendeel. Dewijl de liberalen, eenmaal aan het bewind, gewoon zijn ons met hateiijke partijwetten te plagen—getuigen slechts de wet op de katholieke kerkhoven en studiebeurzen en de beruchte onderwijswet van 1879—zoo meenen zij dat de Katholieken met dezelfde saus overgoten zijn.

"Vreest echter niet, blauwe Heeren! De Katholieken van België, eenmaal aan het bewind, zondigen wel door van hunne macht niet voldoende gebruik te maken —zooals het vorige ministerie Malou—doch nooit door hiervan misbruik te maken. Weest dus gerust, men zal u niet met dezelfde maat uitmeten, waarmede gij ons gewoonlijk inmeet. Welke toch zijn de nieuwe wetsvoor-

stellen, die in de aanstaande Kamerzitting zullen worden voorgesteld.

"Vooreerst: Eene wet op de *evenredige volksvertegenwoordiging*, d. w. z. naar gelang de getalsterkte der kiezers is van elke partij, naar gelang zal ook de getalsterkte hunner vertegenwoordigers zijn.

"Hierbij zullen de katholieken zeker niet winnen, maar wel de liberalen. Immers de ruim drie duizend liberale kiezers van Gent, de ruim vijf duizend liberale kiezers van Antwerpen, benevens de ruim zeven duizend liberale kiezers van Brussel, die nu geen enkelen volksvertegenwoordiger hebben — pardon, ik vergeet onzen onsterfelijken Buls van Brussel — zullen dan volgens hun getalsterkte in de Kamer vertegenwoordigd zijn.

"Wij hopen nochtans dat deze wet moge doorgaan, omdat wij zelfs voor onze politieke tegenstanders zooveel mogelijk recht verlangen".

Zaterdag jl. was ons blad reeds ter perse, toen nog dienzelfden dag de daarin vermelde telegraphische tijding van *de Tijd* betreffende de hoogst ernstige ziekte van Mgr. Paradis, Bisschop van Roermond, door een veel treuriger uit het Moederland werd gevolgd. Den 18n Juni jl. is de Doorluchtige een-en-negentigjarige kerkvoogd overleden. De volgende bijzonderheden van dat treffend overlijden vinden wij in *Het Huisgezin* aldus aangeteekend.

„Slechts weinige dagen geleden verspreidde zich voor het eerst het gerucht, dat Mgr. Paradis in bedenkelijken toestand verkeerde, maar hoewel de hooge leeftijd van den doorluchtigen prelaat al aanstonds het ergste moest doen vreezen, had toch niemand kunnen vermoeden, dat de grijze bisschop ons reeds zoo spoedig ontvallen zou. Vooral te Roermond kon men zich met het denkbeeld niet vereenigen, dat Mgr. Paradis, die altijd even onvermoeid van lichaam, altijd even helder van geest bleef, die nog onlangs zijn beminden medehelper Mgr. Boermans op diens terugkomst van de Eeuwige Stad aan het station was tegemoet gesneld, reeds nu aan de liefde zijner diocesanen en van het geheele Katholieke Nederland zou ontvallen. Men kon zich niet voorstellen, dat de lichte verkoudheid, bij het afhalen van Mgr. Boermans opgedaan, zulke noodlottige gevolgen zou hebben, en tot het laatste oogenblik bleef men hopen, tegen alle hoop in, dat de beminde kerkvoogd wederom van zijn ziekbed zou opstaan. Helaas, die hoop is niet verwezenlijkt. Mgr. Paradis is niet meer en zijn geheele diocees is in diepen rouw gedompeld. Roermond heeft den dierbaren kerkvoogd verloren, dien het bijna 70 jaren lang in zijn midden heeft zien arbeiden en zwoegen, dien het aanschouwd heeft in al de kracht van zijn mannelijken leeftijd, in al de eerbiedwaardigheid van zijn ouderdom, altijd bezield met denzelfden onvermoeiden ijver, waarvan het bisdom nog jaren en jaren na zijn verscheiden de vruchten oogsten zal. Wat heeft Mgr. Paredis al niet tot stand gebracht, gedurende die reeks van jaren dat hij den bisschopszetel van Roermond bekleedde! In 1795 te Bree in Belgisch-Limburg geboren, was Johannes Augustinus Paredis in 1821 nauwelijks te Luik tot priester gewijd, of reeds werd hem als herderlijke werkkring Roermond aangewezen. In 1840 verhief de H. Stoel hem tot bisschop van Hirene i. p. i. welke titel bij het herstel der bisschoppelijke Hierarchie in Nederland door dien van Bisschop van Roermond vervangen werd. Onmogelijk, al het goede op te noemen dat door Mgr. Paradis is tot stand gebracht. Stippen wij slechts aan de vele kerkgebouwen, die onder zijn episcopaat uit den grond verrezen of uit hun bouwvallen werden opgericht, de vele monumenten door zijn zorgen gerestaureerd, den bloei der christelijke kunst te Roermond, die voor een groot gedeelte aan Mgr. Paradis' kunstzin te danken is, en bovenal de vele instellingen voor opvoeding en onderwijs. Het groot-seminarie te Roermond, het klein-seminarie te Rolduc met de Hoogere Burger- en Normaalschool aldaar, het bisschoppelijk college te Roermond, het college te Weert, het Jezuïeten college te Sittard, het Minderbroeders College Venraai en nog tal van pensionaten en andere dergelijke instellingen danken aan Mgr. Paradis hun onstaan; en niet ten onrechte is van den grijzen kerkvoogd gezegd, dat gedurende zijn bestuur het Limburg van 1840 als van gedaante is veranderd.

Dankbaar herinneren wij hier nog de vele bewijzen van sympathie, goedheid en ondersteuning, welke de Katholieke Missie van Curaçao van Mgr. mocht ondervinden; de geloovigen van dit Vicariaat zullen niet nalaten den grooten Bisschop in hun vurige beden te gedenken.

Mgr. Paradis ruste in vrede!

Helaas, wij dachten niet dat wij onze *necrologie* vóór het einde dezer week nog met de herinnering aan *twee* dierbare dooden zouden moeten aanvullen. Geheel onverwachts werd hier Maandag jl. van het eiland Bonaire het bijna plotseling overlijden gemeld van de Eerwaarde Zuster LONGINA, religieuze van de Congregatie der Orde van den H. Franciscus te Rozendaal; terwijl *Donderdag* avond alhier op Otrobanda in het klooster derzelfde Congregatie de Eerwaarde Zuster CASIMIRE overleden is. Voorwaar, de Hand des Heeren heeft de Katholieke Missie van Curaçao in de laatste 12 maanden zwaar en smartelijk getroffen. Vijf Liefdezusters van de Congregatie te Rozendaal, één onzer Katholieke Priesters en de Doorluchtige Apostolische Vicaris zelf werden door de Goddelijke Voorzienigheid uit ons midden opgeroepen. Welk een winst voor den Hemel, maar welk smartelijk verlies voor hun broeders en zusters in Christus, die hier in de Curaçaosche Missie zoovele dierbaren moeten missen en zooveel zegenrijke krachten aan den arbeid in 's Heeren wijngaard ontnomen zien!—

De Eerwaarde Zuster LONGINA— in de wereld Maria Christina Scheers, geboren te Huissen den 25n Juli 1847, geprofest den 8n September 1871 te Rozendaal en op Curaçao aangekomen den 12n Maart 1884 — was nog in vollen bloei des levens, toen zij in het ver afgelegen en arme Rincon op Bonaire Vrijdag 16 Juli aan een hevige rheumatische ziekte haar krachten voelde bezwijken. Tweemaal binnen drie dagen ondernamen haar medezusters van de parochie aan de Plaaye de vermoeiende reis naar Rincon om de algemeen beminde zieke te troosten en zusterlijk te verplegen; maar op Zondag 18 Juli, 's morgens ten 11 ure, gaf Zuster Longina haar edele ziel in de handen van haar Hemelschen Bruidegom weder. Slechts twee en een half jaar ongeveer wijdde zij, beurtelings als Zuster in het R. K. Weeshuis op „Welgelegen" en als zuster van onderwijs, met groote opoffering en ijvervolle liefde haar beste krachten aan het welzijn van Curaçao's Katholieke bevolking. In weinig tijds echter heeft zij dus, naar wij hopen en bidden, den moeilijken weg naar den Hemel afgelegd. Zij rustte in vrede!

De Eerw. Zuster *Casimire* heette in de wereld Maria Hendrica Eman; was geboren te Amsterdam den 18n Oct. 1821, en legde haar religieuze geloften af in de Congregatie der Zusters Franciscanessen te Rozendaal den 15n Aug. 1854. Nog geen jaar was er sedert haar omhelzing van den kloosterstaat verloopen, of zij had reeds een nieuw offer gebracht door haar vertrek naar de Missie van Curaçao, waar zij den 22n Oct. 1855 aankwam. Een werkzaam leven in deze missie van ruim 30 jaren als onderwijzeres op Otrobanda, Pietermaai, in bijna alle Buiten-districten en gedurende 6 jaren op het eiland Aruba; de beoefening van de schoonste religieuze deugden ter liefde van God en van den evenmensch; een engelachtig geduld op het smartelijk ziekbed, waar men, ondanks het vele lichaamlijk lijden en de eindelooze benauwdheden die zij doorstond, geen klacht van hare lippen hoorde vloeien, maar steeds een volkomen gelatenheid en overgeving aan den H. Wil van den Hemelschen Bruidegom in haar bewonderde, — ziedaar wat Zuster *Casimire* in dankbare en zalige nagedachtenis onder ons zal doen blijven voortleven. Hare plechtige begrafenis door den Hoogw. Administrator van het Vicariaat en den clerus van Otrobanda en Pietermaai geschiedde gisteren middag om 5 uren op het kerkhof van de Eerw. Zusters van „Welgelegen." De Katholieken volgen met hunne gebeden de schoone ziel van Zuster Casimire tot voor den troon van Hem, die vlekken ziet zelfs in Zijne Engelen. Ook zij ruste in den vrede en de glorie van Gods heiligen.

Coe pena grandi nos a informa for di Hoelandi e noticia tristoe di morto di Monseigneur JOHANNES AUGUSTINUS PAREDIS, Obispo di Roermond. E Prelado-aí, koe tabata conta nobenta i un anja, tabata Obispo di mas bieuw di mundoe i adorno di Episcopado di Hoelanda. Su diócesis a perde hopi coe su morto; té den último dianan di su bida fecundo ainda, Mgr. Paradis tabata traha sin sinti fatiga meimei di su creyentenan. Parce koe peso di su anianan no tabatin influencia riba su zelo. Un frioe di poco importancia a doena lugar despues na un enfermedad di poco dia ma mortal, i, ta sigur, koe é por a entrega su espiritu sosegar i jeen di speranza riba recompensa eterna despues di setenta anja di un bida sacerdotal. Ciudad di Roermond, residencia di su obispado, a mira e prelado ilustrísimo-aí traha i lucha duranti e setenta anja di su preciosa existencia, asina mees el a mira i admira su Wardador den forza di su bida varonil, i den plena respetabilidad di su ancianidad. Durante cuarenta anja su vigilancia apostólica a dirigi e rebanjo, koe tabata confiar n'é. El a establece un Seminario pa su obispado; el a larga fabrica i drecha un infinidad di templo; el a doena brillo nobo na monumento catolico bieuwnan; el a establece un Hoogere Burgerschool; un school Normal; asina mees hopi pension i institucion di caridad debe nan existencia na su amor i zelo. E tabata un bon Wardador pa su jioenan, i den su amor, su zelo i su generosidad, el a corda semper tambe riba pader i crejente catolicanan di otro lugar. Coe gratitud nos ta recorda akí asina tantoe prueba di simpatía, bondad i proteccion, koe el a moestra pa nos Mision catolico di Curaçao, i crejentenan di e Vicariato-akí lo no larga di recorda e gran Obispo-ai den nan oracion fervoroso.

¡Ay! nos no a corda, koe promer koe e siman-akí a caba ainda, nos lo mester a aumenta e nobo tristoe-aí, koe a jega na nos conocementoe Dia Sabra pasar, coe participacion di *dos* caso penoso mas di morto. Henteramente sin spera, noticia a jega akí Dia Luna pasar foi Bonaire, koe Rev. Soeur LONGINA, religiosa di Congregacion di Orden di San Francisco na Rozendaal, a moeri ajá casi repentinamente, mientras den anochi di Dia Huebes pasar Rev. Soeur CASIMIRE a moeri akí na Otrobanda, dos conbentoe di religiosanan di e congregacion mencionar.

En verdad, Manoe di Sonjor a baha pisar riba Mision catolica di Curaçao duranti último 12 lunanan. Providencia di Dios a jama, durante e poco-dianan-aí, cinco zuster di caridad, un di nos Padernan i nos Vicario Apostólico mees for di mei-mei di nos. ¡Ki un ganancia pa cieloe, ma ki pérdida grandi i penosa pa nan roemannan den Cristoe, koe meste sinti falta di tantoe roeman stimar, i koe meste mira asina tantoe forza bendicionar sacar for di nan trabao den e Mision-aki!

Rev. Soeur LONGINA tabata ainda den toer su forza di bida, ora ajá na Bonaire, aleuw den un lugar pober manera Rincon, el a coeminza sinti dia 16 di e luna-aki, koe un ataca fuerte di rheumatismo tabata bai corta hiloe di su bida. Dos bé den tres dia, su otro roemannan di *Plaja* a haci e biaha fatigante na Rincon pa bai consola e enfermo stimar di toer hende, i doené, coe amor di roeman, nan asistencia: ma Dia Domingo 18 di Juli, pa 11 ora di mainta i despues di ricibi ultimo Santoe Sacramentoenan, Soeur LONGINA a entrega su alma noble den manoe di su Esposo celestial. Solamente dos anja i mei, den Weeshuis di Habai i despues den school catolicanan pa mucha muher, el a dedica su forzanan coe sacrificio i amor grandi, na bienestar espiritual i temporal di catolicanan di Curaçao. Den poco tempo anto, segun nos ta spera i pidi, Soeur LONGINA a haci e caminda dificultoso pa gana cieloe. ¡Su alma sosega na paz!

Rev. Sœur CASIMIRE su nomber di den mundoe tabata *Maria Hendrica Eman*, el a nace na Amsterdam dia 18 di October di 1821 i dia 10 di Augustus 1854 el a haci su promesa den Congregacion di Rev. Zuster Franciscananan na Rozendaal. No o pasa un anja di su profesion, i el a bolbe haci un sacrificio nobo di abandona su tera i su roemannan di Congregacion pa é bini na e Colonia-aki, na oenda el a jega dia 22 di October di 1855. Un bida activa durante 31 anja como preceptora den school catolicanan na Otrobanda, Pietermaai, casi toer coenucoenan i 6 anja largoe na Aruba: práctica di mas boenita virtud religiosonan pa amor di Dios i di prógimo: un pasensji angelical riba su cama di enfermedad, na oenda hende no a tende ningun kehamentoe sali for di su boca, apesar di hopi sufrimentoe corporal i un sofocacion sin fin, koe é tabata resisti, ma sí hende tabata admira semper den dié completa resiguacion i sumision na Santa Voluntad di su Esposo Celestial — ata lo ké lo haci Soeur CASIMIRE su grata i santa memoria keda biba semper. Larga nos, Catolicanan, sigi su alma pura coe nos oracion té dilanti di trono di E, koe ta mira mancha hasta di su angelnan. Deramentoe di e religiosa stimar su resto mortal a sosode ajera atardi coe masjá solemnidad pa Muy Rev. Padre Administrador coe Clero di Otrobanda i di Pietermaai den Sant-Ana di Rev. Soeurnan na Habai. ¡Koe Soeur CASIMIRE també sosega na paz i den gloria di santoenan di Dios!

NIEUWSBERICHTEN.

CURACAO.

Gouvernements-Besluiten.

Curaçao, den 23n. Juli 1886.

De Heer C. Statius Muller, adjunct commies, werkzaam ten Postkantore, overgeplaatst naar de Administratie van Financiën, en de Heer J. F. Haayen, klerk op laatstgenoemd bureau, werkzaam gesteld op het Postkantoor.

De genoemde Heer Haayen eervol ontheven van het toezicht bij het op- en uitslaan van sterke dranken, en dat toezicht opgedragen aan den Heer J. H. Perret Gentil, klerk ter Administratie van Financiën.

Ter Gouvernements-Secretarie zijn ter inzage van belangstellenden nedergelegd het "Bericht aan Zeevarenden," uitgegeven door de Afdeeling Hydrographie van het Ministerie van Marine, te *'s Gravenhage*, No. 20 t/m. 25, 1886.

Aan den Heer Mr. J. P. Smeele, Procureur-Generaal in deze kolonie, verlof verleend om zich tot herstel van gezondheid, voor den tijd van *een jaar* naar Nederland te begeven.

Door Ignacio Albertus Rojer, wonende op dit eiland is bij request aan den Heer Gouverneur der Kolonie vergunning verzocht, om in stede van den geslachtsnaam Rojer, dien van Hernandez aan te nemen.

Geschiedende deze aankondiging ingevolge artt. 55 tot en met 61 van het Burgerlijk Wetboek voor deze kolonie.

De Gouvernements-Secretaris,
HELLMUND.

Dinsdag ll. 's namiddags om half vijf ontstond in de tapperij van den Heer *H.* op Pietermaai een begin van binnenbrand, veroorzaakt door de onvoorzichtigheid van eenige knapen. Ofschoon de brand onmiddelijk gebluscht werd, geraakten de kleederen van een der kinderen, een knaap van 11 jaren, in vollen brand. Den Heer *H.* gelukte het, maar niet zonder zelf erge brandwonden te beloopen, de vlammen van het ongelukkige kind te blusschen, dat echter den volgenden morgen reeds aan de bekomen wonden overleed.— De brandweer van het Garnizoen was aanstonds op de plaats van het onheil tegenwoordig; hare hulp werd echter, gelukkig, niet meer vereischt.

NEDERLAND.

Uit Wildungen wordt gemeld, dat de gezondheidskuur van Z. M. den Koning wederom gunstige gevolgen heeft gehad en de geneesheer 's Konings gezondheidstoestand hoogst bevredigend acht.

— Z. M. de Koning heeft thans zijn reis naar Nederland aldus geregeld, dat de vorstelijke familie 25 Juni van Wildungen naar Arolsen vertrekt, om via Scherfede-Winterswijk op 1 Juli te Soestdijk aan te komen.

— Men verneemt dat Z. M. de Koning den 13n Juli van Soestdijk naar den Haag denkt te komen ter opening van de zitting der Staten-Generaal.

— Vrijdag 18 Juni ll. 's avonds te 8 uren heeft in de kathedraal te Roermond de intronisatie plaats gehad van Z. D. Hoogw. Mgr. F. A. H. Boermans als bisschop van Roermond.

— Het liberale Kamerlid Goeman Borgesius had te Aalten een spreekbeurt vervuld, bij welke gelegenheid hij zijn partijgenooten onder den kreet: „Oorlog tot het uiterste" tegen de „Clericalen" opzweepte. De predikant Gangel, die dit alles mede aanhoorde, nam de vrijheid de beweringen van den liberalen apostel eens aan een bedaarde, humane, maar verpletterende kritiek te onderwerpen. Die vrijheid zou den waardigen man duur te staan komen. Toen de predikant zich na afloop der voordracht naar het station begaf, werd hem door een bekend Aaltenaar, een vurig verkiezings-agent, die blijkbaar nog onder den indruk verkeerde van des heeren Goemans prediking van heiligen krijg, een hevige slag met een rotting op het hoofd toegebracht, terwijl andere niet mindor ijverige beoefenaars van de liberale beginselen den predikant op alle manieren sarden en beleedigden, zonder dat hij van zijnen kant daartoe de minste aanleiding had gegeven. De heer Gangel stelde de zaak in handen van den officier van Justitie te Zutfen en deze ontving ook het *corpus delicti*, den bewusten rotting, als bewijs welke argumenten er van liberale zijde gebruikt worden als de heeren het niet met woorden kunnen winnen.

De man, die den predikant Gangel een slag op het hoofd toegebracht heeft, liep gevaar met de rechtbank kennis te maken, maar op aanraden van den officier van Justitie en door bemiddeling van den Aaltenschen burgemeester heeft hij zijn daad bekend en in tegenwoordigheid van Burgemeester en Wethouders en eenige getuigen den heer Gangel zijn verontschuldigingen aangeboden, waarop laatstgenoemde van een rechtsvervolging afzag.

BUITENLAND.

ROME.— De Romeinsche prelaat Mgr. Renier, die, belust op de Engelsche subsidiën, zich onder het vaandel van den afvalligen Mgr. Savarese, het hoofd der zoogenaamde nationale Kerk te Rome, geschaard heeft — tot groote vreugde van al wie het geloof als overbodige ballast heeft overboord geworpen—, behoort tot een hertogelijke familie van Venetië, van waarschijnlijk Oostenrijkschen oorsprong. Onder de regeering van Pius IX z. n. belastte kardinaal Antonelli hem, zegt men, met gewichtige zendingen: in loon daarvoor werd hij prelaat en kreeg hij den winstgevenden post van commenditair abt van het prachtige hospitaal van *Santo Spirito*. Toen de Italianen, meester van Rome geworden, genoemd hospitaal en de daaraan verbonden bank van *Santo Spirito* verwereldlijkten, werd Mgr. Renier, wiens betrekkingen met het hof van Italië van ouden datum waren, door koning Humbert belast met het ambt van *custos* van het graf van Victor Emanuel in het Pantheon. Mgr. Renier—*nomen est omen!*— werd zoodoende veeleer een prelaat van het huis van den koning van Italië dan een prelaat van het huis des Pausen.

Zijn scherp geteekend gelaat werd schier populair, wijl Mgr. Renier zich bleef kleeden in het oude kostuum der Romeinsche prelaten: groene jas, korte broek, paarsche kousen, gecompleteerd door een grooten steek. Heden ten dage zijn nog slechts weinig prelaten aan die oude mode trouw gebleven.

Eensklaps was Mgr. Renier verdwenen. Ondanks alle zorgen, om de oorzaak van zijn eclipseering verborgen te houden, bracht een gedeelte der pers ze aan het licht; ze zijn dus niet geheim. Mgr. Renier was als medeplichtige, met een mannelijken en een vrouwelijke beschuldigde, betrokken in een ernstige zaak van *chantage* en oplichterij. Alle drie werden destijds door het correctioneel gerechtshof van Rome ieder tot 6 maanden gevangenisstraf veroordeeld.

De "Kerk" van Mgr. Savarese heeft dus wel reden om verheugd en fier te zijn, dat zij dit schurftig schaap in haar kudde heeft mogen opnemen!

— Tot 10 Juli. De cholera heerscht te *Brindisi, Latiano, Fontana;* ook uit onderscheidene plaatsen van de provinciën Bologna, Padua en Vicenza worden eenige gevallen vermeld.

PARIJS.— Betreffende Frankrijk zeide Z. H. in de allocutie van 7 Juni ll., toen de nieuwe Fransche Kardinalen werden benoemd, het volgende:

"Vooreerst wenden wij onze blikken naar Frankrijk, waar doorluchtige bisschoppen, die door een vurigen ijver en onverzettelijken wil edelmoedig aan den H. Stoel gehecht zijn, het allerlofwaardigste voorbeeld geven van volmaakte overeenstemming met het Opperhoofd der Kerk.

"Insgelijks ook de geloovigen, die aan hunne zorgen zijn toevertrouwd, houden niet op te midden der grootste moeielijkheden, waarin zij verkeeren, door bijna ontelbare liefdewerken blijken te geven van hunne liefde voor de Kerk en hierdoor ook gelijktijdig van hunnen onverbreekbaren trouw aan den Stedehouder van Jezus Christus. Zij brengen volgaarne hunne krachten en inkomsten ten offer voor de verdediging der Katholieke belangen.

Het is daarom dat Wij door deze creëering van kardinalen aan de geestelijkheid, die de kerken van Frankrijk besturen, en het geheele Fransche volk een openbaar en bijzonder bewijs Onzer liefde willen geven en de banden van liefde en gehoorzaamheid, die deze edelmoedige natie met de Roomsche Kerk en den Roomschen Paus verbinden, nog nauwer willen toehalen."

— 8 Juli. De Fransche kolonels, die met verlof zijn, hebben order ontvangen om terug te keeren.

— De olie-fabriek te Duinkerken is afgebrand. Men berekent de brandschade op twee millioen frank.

— Z. Em. Kardinaal Guibert, aartsbisschop van Parijs, is op 84-jarigen leeftijd overleden. Bij gelegenheid van de plechtige begrafenis, op 16 Juli, vreest men voor demonstraties.— Mgr. Richard van Larisa zal waarschijnlijk den aartsbisschoppelijken zetel bestijgen.

— 10 Juli. De heer Lesseps zal nieuwe obligaties uitgeven. De aandeelen van de Panamá-Kanaal-Maatschappij zijn gedaald.

MADRID.—Spanje wil zijne vloot reorganiseeren. De regeering heeft een ontwerp hierover bij de Cortes ingediend. Het ontwerp wil doen bouwen een pantserschip, twaalf kruisers eerste klas, dertien kruisers tweede klas, honderdvijftig torpedobooten, benevens drie-en-negentig andere vaartuigen, zoodat de vloot met 269 schepen zal worden vermeerderd. Deze zullen binnen vier jaren tijds gebouwd moeten zijn. Het ontwerp wil hiervoor 225 millioen pesetas uittrekken, te betalen in negen jaren.

— 7 Juli. De hitte was heden zoo vreeselijk, dat de Cortes, zonder het budget te hebben afgehandeld, de zitting moesten schorsen.

—Heden werd te *Malaga* een hevigen aardschok gevoeld.

LONDEN, tot 15 Juli.— De anti-Gladstonisten zijn thans zegevierend uit de verkiezingsstrijd gekomen. Men spreekt reeds van een aanstaand kabinet-Salisbury.— Volgens de laatste telling der verkiezingen hebben de *Conservatieven* 289, de *Unionisten* 63, de *Gladstonisten* 149, en de *Parnelisten* 72 leden gekozen.

ST. PETERSBURG, tot 10 Juli.— De Regeering van Rusland heeft aan de Mogendheden verklaard, dat *Batum* [een stad aan de Zuid-Oostkust van de Zwarte Zee] niet langer een vrijestad zal wezen. Dit besluit van Rusland heeft groot opzien gebaard aan de hoven van Europa; men beschouwt dezen stap van de Russische regeering als een teeken, dat zij zich binnenkort geheel van het Berlijner tractaat zal los maken.— Ook verwachtte men, dat Engeland aanstonds zou protesteeren; maar de Britsche regeering heeft er zich bij bepaald, de Mogendheden tot een gezamenlijk protest te bewegen.

— Volgens de *Freie-Presse* zou Freycinet geweigerd hebben, een bondgenootschap met Rusland aan te gaan, daar hij de vredelievende betrekkingen tusschen Duitschland en Frankrijk niet in gevaar wil brengen.

— 25,000 man zijn Odessa voorbijgetrokken en verzamelen zich in Bessarabië. Later werd gemeld, dat er in genoemde landstreek 60,000 man Russische troepen geconcentreerd zijn alsmede twee regimenten der keizerlijke garde.— In de Turksche militaire kringen gelooft men aan een oorlog tusschen Oostenrijk en Rusland in de naaste toekomst.

NOTICIA.

Un Jezuiet.

Den un articulo extenso di Dayly News, den cual e courant inglés-ai ta manifesta su respeto pa comportacion heróica di pader catolicanan, é ta doena e noticia tristoe, koe Reverendo Pader Damen S. J., koe ta un 10 ó 12 anja pasar a bai na Islanan di Sandwich pa bai traha principalmente na Molokai, isla di leprozonan, ta atacar awor é mees di e enfermedad di mas cruel di toer otro enfermedad, es ta, lepra.

Té na 1873 tabatin riba e isla-ai un 400 hende coe lepra, koe meste keda ajá retirar pa toer nan bida. Gobiernoe di Honoloeloe tabata sabi mucho bon, koe si é manda *toer* leprozonan na Molokai nan numero lo redobla por lo menos. Familianan, koe tin algun di nan miembro coe n'e enfermedad-ai, tabata sconde nan na toer lugar, ó bien e leprozonan mees tabata sconde nan curpa den mondi pa nan no bai na e lugar di horror. Como e enfermedad a sigi aumenta mas i mas, gobiernoe a resolve e ora-ai di hací un persecucion general; es ta, di aplica leynan riba lepra coe un severidad extraordinario.

Den termino di ocho anja só nan a manda 1150 leprozo na Molokai. Ora enfermedad di algun hende sea descubrir i despues koe comision di sanidad doena su declaracion, ta escena di mas horrible pa hende mira com e infeliznan ta worde rancar for di nan familia, i mandar na e lugar di separacion pa bai spera morto huntoe coe nan companjeroenan di suerte, aleuw for di nan esposo, nan jioe, nan roeman, nan parente.........................

Ajá, riba e campo di morto, ta diez-dos anja caba, koe un Jezuiet, pader Damen, ta traha coe un zelo incansable na bienestar espiritual i na consolacion di e leprozonan.

Awor nan a ricibi un carta di e pader-ai na Inglaterra, den cual é ta comunica coe muchoe calma, koe é no por bisjitá ningun di e isla bisinjanan mas, pasobra é no por sali mas for di Molokai, como awor é mees ta maloe. "Siminja di lepra a drenta mi pia robes i mi oreanan,"— pader Damen ta scirbi—"i wenkbrauwnan di mi wowo robes tambe a coeminza cai caba. Mi ta kere, koe mi cara lo desfigura pronto. Ma mi ta sosegar i sometido, i mi ta mas koe feliz meimei di mi pueblo desgraciadoe."

Dilanti di asina un virtud heroica.— Daily News, koe ta aleuw di ta un courant católica, ta scirbi—toer discordia di fé meste caba: coe n'esai no tin caminda mas pa pleitoe: coe n'esai hende no ta sinti antipatía mas pa pader catolica ni siendo pa Jezuiet; coe n'esai toer otro sintimentoe ta doena lugar na sintimentoe di respeto i admiracion profundo.

Un observacion.

Un courant Americano ta observa koe, pa fuerte koe un horkaan por tabata, nunca ainda no a soepla un bientoe asina duroe koe por a lamanta *hipoteca* di un cas.

Mision Católica.

Directornan di *Union di Misionario Estrángero* na Francia a publica un revista di trabao di su misionarionan durante anja 1885. Mas di dos siglo largoe e Union-ai tabata casi semper expuesto na persecucion, ma nunca el a conta un anja manera 1885; asina tantoe sanger no a drama nunca ainda. *Diez* di su misionarionan a cai bao di arma di nan poersigidornan; *diez-dos* pader criollo di Africa i *trinta mil* Cristian tabata matar. Ademas *tres cientoe* zuster tabata víctima di persecucion. *Dos cientoe i cincuenta* misa i kapel tabata ruinar i kimar; asina mees candela di e poersigidornan di cristianismo a comberti na sjinisi: *dos* seminario, *cuarenta* school, *sesenta* habitacion di padernan, *diez*.

siete weeshuis, *dies-tres* combentoe, un imprenta i por fin candela a larga *cincuenta i cincoe mil* cristian sin cas.

Un gracioso proposicion.

Johann Most redactor di *Freiheit*, un courant socialista di New-York, a ricibi algun dia pasar un proposicion, koe lo no a larga di sorprendé. Director di un museo na Coney-Island, cerca New-York, a larga ofrecé pa poné na exhibicion den un koutji di heroe, durante estacion di banjoe. Most lo a gana p'esai 300 fuerte pa siman durante e tempoe, koe é keda na e museo. E director a pidié tambe pa é larga su cabei i su barba creco, afin koe é moestra verdaderamente furioso, sigurando é na mees tempoe, koe lo é ta muchoe bon cuidar.

Most no a responde nada riba e proposicion; e ora-aí el a ricibi un segunda carta, den cual e director di museo ta participé, koe lo é larga traha su imagen di was-i pone na exhibicion huntoe coe otro celebridad mas, den cual tin: pirata Hicks, asesino Nemo i otro bandido mas.

Como leynan di América no a mira p'adilanti koe un caso asina por presenté, no tin ningun castigoe pa e director, i e redactor di *Freiheit* meste wanta boca ketoe.

Advertencia.

Tres célebre enemigoe di Iglesia Católica na Suiza a haja nan morto di un manera trágico.

Vigier, e célebre tirano di canton Solothurn, a moeri di un kanker na su lenga, sufriendo dolor di mas horrible. Durante 15 anja é tabata persigi Catolicismo coe un odio ciegoe. E tabata causa, koe nan a saca Mgr. Lachat for di su tera, koe asina hopi misa tabata ruinar, koe nan a corre coe Pader Benedictinoenan for di Nuestra Senjora di Steen, un lugar koe pueblo stima masjar pa haci nan peregrinacion, i koe toer nan biennan tabata confiscar.

Prefecto di Porrentruny, Froté, koe durante su administracion a poersigi Iglesia i koe nunca a jama padernan di otró manera sino *gusano*, a caba su bida den un cas di loco, comer pa gusano.

Durante 40 anja catolicanan di Canton Aargau mester a soporta medidanan penoso i chocante di pro-consul Keller. Esaki a moeri for di conocementoe den un atake di locura i abandonar di toer hende.

¡ Koe casonan-aí di morto sirbi di advertencia!

Particuliere Correspondentie.

Curaçao, 4 Juli 1886.

Mijnheer de Redacteur!

Mijn gewoon uitstapje van ieder jaar naar 't westelijk gedeelte van ons eiland heb ik ook dit jaar met genoegen volbracht, maar wat een verschil met andere jaren in dezen tijd van 't jaar. In Juni pleegt anders het eiland zich geregeld te vertoonen als een kale onvruchtbare rots en nu dit jaar, dank zij den grooten regen van Juni en het begin van Juli, kon ik mij niet voorstellen dat ik te Curaçao was en dacht eerder aan Venezuela of Suriname. Alles staat in vollen groei; alles belooft veel goeds voor de toekomst; het vee leeft ook nu weelderiger dan men het in jaren gekend heeft; daarbij nemen de mosquitos of sangoeras in al hun dartel gegons de vrijheid den mensch geducht te laten voelen, dat er zich een buitengewone kracht in de natuur ontwikkelt.

Dit jaar ben ik ook getuige geweest van de uitvoering der feestviering van St. Jan onder de kleurlingen, die den landbouw uitoefenen, d. w. z. van het zoogenaamde *boela S. Juan*.

Koddig is het om te zien, hoe 's avonds jong en oud van 't mannelijk geslacht door de vlammen heenspringen van brandende mais-stoppels, die op verschillende stapeltjes een paar voet van elkaar afliggen, terwijl er dan door de springers die veel op dat oogenblik aan onderaardsche vuur-geesten doen denken, niets anders geschreeuwd wordt dan „San Juan" „San Juan" „San Juan."

Een paar invaliden met een stuk ijzer en een hoorn gewapend sloegen de maat en maakten een muziek, dat niet onderdeed voor het geschreeuw der springers.

Toen de feestviering was afgeloopen, d. w. z. toen de springers moei waren van door het vuur te springen, en de vlammen ook al verminderden, was het eenparig geschreeuw: „Awó S. Juan meste paga candela," „Nu moet S. Juan het vuur uitdooven". Er mogen wellicht enkelen onder die lieden zijn, die zoo 'n feestviering noodzakelijk achten om regen voor hun plantentijd te verkrijgen, maar verreweg het grootste gedeelte beschouwt het *boela S. Juan* als een louter pleizier. Dit is zeker, dat er op verre na niet zoo aan gehecht wordt als aan die akelige bijgeloovigheden van 't vieren van *ocho dia*, waarbij men zegt dat de ziel van een afgestervene 8 dagen nog blijft vertoeven op de plaats van 't overlijden en dan regelrecht optrekt naar den Hemel, of aan de bijgeloovigheid van *ohotsjenan* (tweelingen) die, omdat zij tweelingen zijn, een buitengewone kracht zouden bezitten om iemand in zijn gezondheid te benadeelen, of van *doena ojada*, alsof het oog van den mensch in staat zou zijn de landerijen en den oogst als te *verpesten*, *iemands schoonheid* weg te nemen, ja zelfs iemand den dood te bezorgen alleen door een *oogslag* van haat of afgunst.— Voor al die ingebeelde kracht van tooverijen worden ook tegengiften gebruikt.

Voor de *ocho dia* moet het altaar op de plaats van het overlijden worden afgebroken onder het drinken van rum, enz. De *ohotsjenan* kunnen het nadeel hun evenmensch berokkend wegnemen door den bewusten persoon maar te wrijven.

De *oogst* wordt van de *ojada* gered door een uitgeteerden, droogen ezelskop in de maïs of vruchten te plaatsen, want van dien ezelskop gaat een ongekende kracht uit om den verdelgenden geest van dien afgunstigen oogslag te vernietigen.

En voor het allerlaatste bereidt men wat *inigo* of plat weg vertaald *blauwsel* (waarom geen zwartsel ?) en wrijft dat in *onder* het kuiltje der keel en boven aan de ruggenstreng, dan wordt onmiddelijk iedereen bevrijd van die schadelijke ojada der leelijkheid!

Gelukkig echter dat langzamerhand al die bijgeloovigheden bij velen verdwijnen, want het is niet te ontkennen dat in de laatste jaren de bevolking veel is vooruitgegaan in beschaving en meerdere kennis en beoefening van den Katholieken Godsdienst: vooral in het westelijk gedeelte en wel 't meest in het 4e en 5e District.

Meer geloof, meer godsdienst, meer regel van leven, meer fatsoen, en meer *zedigheid*, zijn reeds het deel geworden van de bevolking van 't 4e District. Van den kant der ouders zou men nog kunnen wenschen grooter verlangen om hunne kinderen te laten onderwijzen; en ware de arme bevolking nu zoo gelukkig dat zij ook alle planters zag medewerken om beschaving, zedigheid en godsdienst onder hen te bevorderen, dan zeker zou men spoedig 't gewenschte punt bereikt hebben.

Nu echter gebeurt het maar al te vaak, dat kinderen van 12-14 jaar *geforceerd* worden te werken, zoodat zij daardoor het onderwijs niet kunnen bijwonen en ook niet geregeld in den Godsdienst kunnen onderwezen worden en dat alles tegen betaling, van 15 *centen* en een ½ kan meel daags. Soms ook dat kinderen van 7 à 8 jaren moeten arbeiden (onder bedreiging dat anders de ouders met pak en zak moeten verhuizen naar een andere Plantage) tegen betaling van... NUL cents, zelfs niet eens van een weinig koffie, en *niet* ZELDEN geschiedt het, dat groote menschen niet eens geregeld hun Zondagsplichten kunnen waarnemen, omdat zij een groot gedeelte van dien dag moeten plaats nemen achter de ossen of muilezels om vrachten naar de stad te slepen.

Is het wonder dat zulke kinderen (in de twee eerste voorbeelden aangegeven) die zonder Godsdienst of onderwijs opgroeien, later tot de misdaad overgaan als zij armoê hebben, en menigmaal bij hun Sjons vruchten stelen of een deel van den oogst vernielen, en er niet tegen opzien om herhaaldelijk een geit of een hoen weg te kapen bij wijze van restitutie voor al dat geforceerde werk ?

En hoe kunnen zulke kinderen later in de zedigheid een zoo schitterend voorbeeld geven als zij, die volledig onderwijs gehad hebben in de wetten van God in zijn heiligen dienst ?

God geve, dat de wereldlijke overheid bewerke dat de arme bevolking *overal, vrijelijk* hunne rechten in die zaken ten minste zal kunnen uitoefenen.

Om dat gewenschte punt van beschaving, zedigheid en Godsdienst te bereiken, moet dus iedereen meêwerken, en niemand beletselen stellen door daad noch door VOORBEELD; want „woorden wekken, maar voorbeelden trekken" En hoe kan een Planter eischen, dat zijn volk *zedig* is, als hij zelf een voorbeeld geeft van *losbandigheid*, hoe kan hij vorderen dat zijn volk *matig* en *rechtvaardig* is, als hij zelf zich aan den *drank* of *onrechtvaardigheden* en *hardheid* jegens de *armen* overgeeft; hoe kan hij verlangen, dat zij de wetten van God onderhouden, indien hij hen belet die te leeren en te beoefenen.

Nu hebben wij reeds veel gewonnen op onze bevolking: en wij vreezen niet of ook het ontbrekende zal spoedig worden aangevuld.

God zegene de pogingen van het geestelijk en wereldlijk gezag, en spoedig zullen wij dan de bevolking van het 4e en 5e District (en niet weinig op de eerste plaats het 4e District) die nu reeds zoo'n schoon voorbeeld geeft van godsdienstige zedigheid en beschaving, kunnen aanwijzen als een *voorbeeldig volk* waaraan anderen zich kunnen spiegelen. A. s. jaar bij mijn tochtje naar 't westen hoop ik U weer in te lichten.

UEd. bedankende voor de mij vergunde ruimte, blijf ik

UEd. Dw. Dienaar

X.

Curaçao, 23 Julij 1886.

Muy estimado Amigoe Ipi.

Coe último vaporuan, koe a jega-akí, mi no a ricibi ningun briefi di Ipi, i mi tabata spera di haja algun noticia; ma toch mi no kier larga di bolbe scirbi Ipi, asina lihé despues di mi último briefi, pa mi doena algun noticia, koe mi tin, i pa Ipi no bisa: "e Cobi-aí sí, é no ta scirbi, si mi no scirbi, é ta paga briefi coe briefi."

Nos amigoe Sjon *Ben* tin un ihá, koe a haci su promer comunion Dia Razon di siman pasá na Pietermaai. Manera Ipi mees lo comprende e amigoe-aí a bai core *vrij-kaf* cerca su ihá. Dia el a bolbe abao, Sjon *Ben* a contá mi koe toer cos a bai e dia di paar masjá solem ajá na Pietermaai. 30 mucha homber i 36 mucha muher tabatin fortuna di ricibi nos Senjor pa promer bé den nan coerazon inocente. Mainta bao di sacrificio di Misa, despues di Evangelio, Pastoor di Santa Rosa a haci un boenita predicasji coe n'e criaturanan i haci nan comprende balor di lo ke nan a haci riba e dia grandi. Lo ké ta di desea, Ipi! ta, koe majornan di e muchanan-aí no haci, koe nan negligencia ta culpa koe toer trabao di nos paderuan ta por nada; pasobra ta sigur, Ipi, maske kiko nos paderuan haci, maske cuantoe nan sinja e muchanan na catisasji, si majornan també coe nan vigilancia, nan cuidao i nan *bon ehempel* no juda padernan, ta casi imposibel pa e muchanan sigi e caminda di virtud riba cual padernan, ta pone nan coe tantoe trabao.

Dia Doemingoe pasar també tabatin un fiesta grandi na parokia di San Wilibrordo. Mainta bao di sacrificio di Misa 600 hende a ricibi santoe comunion, i henter dia misa tabata jeen di hende. Pa cuater ora di atardi ja no tabatin lugar mas den misa pa hende, koe a bini na alabanza coe procesion solem, koe a coeminza pa 6 ora. Pastor Blommerde, di misa di Otrabanda, a tene un predicasji; i é mees pastoor huntoe coe pader Helling, un pader Dominicano di Pietermaai, a asisti na toer solemnidadnan di e atardi-aí. Bao di procesion pader Helling a carga Majestad. Tabata un gustoe pa toer hende, i sigur un motiboe di hopi contentamentoe pa Pastor Jansen, e debocion grandi koe toer su crejentenan a moestra duranti toer e solemnidadnan.—Ipi també lo keda contentoe di tende com parokia di San Willibrordo ta bai adilanti di toer manera bao di cuidao i vigilancia di su pastoor stimá. Otro anja, koe Dios kier, mi ta spera koe lo por haci un fiesta mees cos den Misa nobo, koe sigur lo ta clá. P'é tempoe-aí Ipi mees lo ta huntoe coe nos.

E simana-akí atrobé nos a haja hopi awaceroe. Si sigi asina, mi tin miedo, koe Curaçao no bira awa e mees. Abao akí toer caminda ta plantá; tin hopi lugar koe maisjinan ta haltoe caba; na hopi lugar nan a planta pinda tambe, i tin speranza boenita pa e frutanan. Si Ipi haja lo awor, den e lunanan-akí koe semper su ta secoe-secoe na coenucoenan di nos isla, Ipi ta keda strenjoe di mira com berde-berdé toer caminda ta. Dios doena, koe nos por haja un anja akí pa drecha e otronan na poco, semper koe nos hende di coenucoenan larga e coiloenan, koe mi a a scirbi Ipi den mi otro briefi.

Trabaonan di guano na Ascencion ta bai adilanti boenita. Nan tin un nail toer limpi sacá, koe companía ta spera barcoe pa barcanan pa Europa. Nan ta trabaduroe tambe riba e caminda, koe nan mester pa hiba carga na Engelenberg, pasobra segun mi a tende, compania lo no pone *ferro-carril* ainda, (ta bon mi a cera conocí coe Sjon Changi sino lo mi no tabata sà com ta scirbi e palabra-aí), i pronto e caminda lo ta clá, anto nan lo hiba guano lugá di barca coe boericoe. Dios pone su bendicion riba e traba-ai.

Ajera mi a tende aki na coenucoe, koe Dia Martis atardi tabatin candela den Shap di Sjon Ben Hoyer na Pietermaai. Segun mi a tende, hende a jega acerca na tempoe i nan a stop e candela di bira grandi: ma e ora-ai ja el a haci basta danjoe. Un mucha homber, koe tabata den e sjap, a kima mal kimá: asina tantoe, koo apesar di toer judanza di dokternan e pobercitoe a moeri dia Razon mainta. Sjon Ben també, koe a bai busca di salba e mucha, koe tabata toer na candela, a ha a hopi danjoe; nan ta contá mi, koe su dos manoenan ta toer kimá. Papiando di e kimamentoe-ai, mi ta corda un cos, koe mi a jega di leza, mi no por corda awor na oenda: esta, esaki: ¿Kiko un hende meste haci ora pa un motiboe ó otro é pega na candela? Major parti di hende ta sali corre na caja, boela na awa i....poco bé nan ta salba. Ma mihó cos pa hende haci e ora-ai, ta tira su curpa abao i lora su curpa bon lorá na suela. Si tin un hende na manoe, koe por tira un dekel ó cualke panja di lana un bé riba esun koe ta kima, ta mihó ainda. Nan ta bisa, koe e medio-ai ta infalible i el a doena hopi bon resultado caba. Si un hende ta den un trupi i el a sinti koe é ta kima, é no meste baha, ma é meste corre subi i tira su curpa abao den boca di trupi un bé.

No ta pa Ipi só, koe mi a scirbi akí lo ke mi a leza di candela, pasobra mi ta kere koe Ipi ta basta spiertoe pa salba su curpa di un desgracia; ma, como mi ta pone mi cuenta den *Amigoe*, mi a scirbié pa e medio aí di evita morto di candela jega na conocementoe di toer nos amigoenan, koe lo por haja nan na un casoe desgraciadoe asina.

Ata, Ipi! Bo no por keha; mi a scirbi hopi e biaha-akí. Awor mi ta spera hopi nobo di Ipi tambe.

Coemindamentoe di toer-toer hende conocir, i keré mi semper,

Bo amigoe fiel

Cobi.

IMPRENTA DE LA LIBRERIA.